

persbericht

KUNSTHAL

ROTTERDAM

Actie ↔ Reactie

100 jaar kinetische kunst

22 september 2018 t/m 20 januari 2019

1^e persbericht, 25 juni 2018

De tentoonstelling 'Actie ↔ Reactie. 100 jaar kinetische kunst' in de Kunsthal Rotterdam presenteert een indrukwekkend historisch overzicht van kinetische kunst, de abstracte kunststroming uit de twintigste eeuw waarin licht en beweging centraal staan. Circa tachtig werken van de beroemdste kunstenaars, die aan de ontwikkeling van de kinetische kunst hebben bijgedragen, zijn te bewonderen. Van pioniers als Marcel Duchamp, Alexander Calder en Victor Vasarely tot gevleugelde namen als Julio Le Parc, Gerhard von Graevenitz, Christian Megert, Bridget Riley, Yayoi Kusama, Jan van Munster en Dan Flavin en jongere generaties onder wie Jeppe Hein, Žilvinas Kempinas, en Philippe Decrauzat. Ook is werk te zien van Heinz Mack, Otto Piene en Günther Uecker van de Duitse avant-gardistengroep Zero.

De Kunsthal Rotterdam is trots dat zij in 2018, in nauwe samenwerking met de Réunion des musées nationaux - Grand Palais, Parijs, ruim 100 jaar na het ontstaan van deze kunststroming, met 'Actie ↔ Reactie' een prestigieuze overzichtstentoonstelling in Nederland kan laten zien over de kinetische kunst van toen in het licht van de performatieve kunsten van nu.

De tentoonstelling is onderverdeeld in twaalf thema's die verschillende aspecten van waarneming en fenomenale ervaring behandelen, waaronder licht, beweging, ritme, structuur, vibratie, ruimte, radiatie, immaterialiteit en draaiing. Alle kunstwerken raken aan verschillende zintuigen en creëren juist door participatie van de toeschouwer bijzondere waarnemingen. Voel, kijk, hoor en onderga de ritmes, trillingen, wervelingen en krachtvelden tot aan de kosmos: actie ↔ reactie!

Highlights

In de tentoonstelling 'Actie ↔ Reactie' zijn vele zinsbegoochelende kunstwerken te zien. Een wereldprimeur is het monumentale 'Mechanisches Ballet' van Heinz Mack uit 1963, dat alleen als model bestaat, en in de Kunsthal voor het eerst wordt uitgevoerd met referenties aan Fernand Léger en Oskar Schlemmer. Onderdeel van het werk is een licht- en geluidshow met muziek van de componist György Ligeti. Het werk 'Blaues Segel' uit 1964/65 van de Duitse kunstenaar Hans Haacke, dat bestaat uit een blauw doek dat door toedoen van een ventilator voortdurend golvende bewegingen maakt, is van een grote sculpturale en abstracte schoonheid.

De kunstmatige lichtruimtes in het werk 'Chromosaturation' uit 1965 van Carlos Cruz-Diez dompelen de bezoeker onder in een omgeving bestaande uit slechts drie kleuren, waardoor het oog – gewend aan het waarnemen van een breed scala aan kleuren – het idee van kleur kan transformeren naar een bijna fysieke ervaring.

De zintuigelijke installatie 'Pénétrable de Lyon' uit 1988 van de Latijns-Amerikaanse kunstenaar Jesús Rafael Soto nodigt de kijker uit om één te worden met het kunstwerk. Dit speelse werk bestaat uit een dicht gordijn van duizenden plastic draadjes waarvan de vorm voortdurend verandert door menselijk contact en waarin de bezoeker kan verdwijnen.

De kunstwerken in de tentoonstelling, waaronder een aantal monumentale installaties (environments), zijn afkomstig uit gerenommeerde collecties van diverse musea uit Europa, en bijeengebracht door de Franse gastcurator Serge Lemoine (voormalig president-directeur Musée d'Orsay en emeritus hoogleraar aan de Sorbonne Universiteit van Parijs) en Marianne Le Pommeré (kunsthistoricus).

Geschiedenis van de kinetische kunst

Begrippen als ruimte, beweging, visie en licht lopen door de abstracte kunst van de 20e eeuw, als reactie op de vooruitgang van de wetenschappelijke en technische kennis. Na de Tweede Wereldoorlog speelt kinetische kunst een belangrijke rol in het de-materialiseren van de kunst. Kunst wordt pas kunst als de kijker haar waarneemt of ervaart. Vanaf 1955, als in Parijs de tentoonstelling 'Le Mouvement' in galerie Denise René plaatsvindt, komen veel ontwikkelingen samen. De draaiende rotorreliëfs van Marcel Duchamp, de mobiles van Alexander Calder en het werk van Jean Tinguely markeren het begin van de bewegingskunst. Ook voorlopers van de beweging zijn in de tentoonstelling 'Actie $\leftrightarrow$ Reactie' te zien onder wie Giacomo Balla, Hans Richter en László Moholy-Nagy, die als eersten probeerden om een abstract en dynamisch begrip van de werkelijkheid tot uitdrukking te brengen door middel van schilderkunst, beeldhouwkunst en film.

Nederland en kinetische kunst

Tussen Nederland en de kinetische kunst bestaat een historische link. In 1961 werd voor het eerst de grote internationale tentoonstelling 'Bewogen beweging' gepresenteerd in het Stedelijk Museum Amsterdam door Willem Sandberg en Pontus Hultén.

Deze Nederlandse primeur was een logisch vervolg op 'Le Mouvement', en kreeg navolging over de hele wereld zoals op de Documenta's (1964 en 1968) in Kassel, op de Biënnales in dezelfde periode, in de tentoonstelling 'The Responsive Eye' (1965) in het MoMA, én in de tweede grote Nederlandse tentoonstelling 'KunstLichtKunst' (1966), geïnitieerd door Jean Leering in het Stedelijk Van Abbemuseum in Eindhoven.

In de huidige tijd – waarin het creëren van een ervaring een steeds belangrijker plaats inneemt – staat het aanspreken van alle zintuigen in veel kunstuitingen opnieuw centraal. Na meer dan een eeuw waarin kinetische kunst wereldwijd is blijven bestaan en goede en kwade tijden heeft gekend, is deze kunststroming opnieuw actueel bij jonge kunstenaars onder wie Žilvinas Kempinas, Carsten Höller en Conrad Shawcross.

Catalogus

Bij de tentoonstelling verschijnt een rijk geïllustreerde Nederlandstalige catalogus uitgegeven door Uitgeverij Lannoo met bijdragen van Serge Lemoine en Marianne Le Pommeré.

Educatie

Voor kinderen en jongeren is de tentoonstelling 'Actie ↔ Reactie' letterlijk een eye-opener, vanwege de labyrint-achtige opstellingen, de bewegende objecten en de mogelijkheid om interactie met de kunstwerken aan te gaan en direct te ervaren. Voor zowel het basis-, voortgezet- en het MBO-onderwijs is de Kunsthall Educatie Kit beschikbaar, die dieper ingaat op de zintuigen en natuurkundige wetten. In het KunsthallLAB kunnen bezoekers zelf proefondervindelijk aan de slag met diverse kinetische objecten. Via Digital Playground kunnen leerlingen 'vloggen' in de tentoonstelling. In samenwerking met de SKVR maakt 'Actie ↔ Reactie' deel uit van het Cultuurtraject voor Rotterdamse leerlingen.

Save the date

Kunsthall LIVE: Weekend van de Kunsthallucinaties

Bij de tentoonstelling wordt een uitgebreid activiteitenprogramma ontwikkeld. Op zaterdag 17 en zondag 18 november 2018, wanneer de dagen korter worden en het donker sneller intreedt, vindt het Weekend van de Kunsthallucinaties plaats. Meer informatie over dit evenement en andere activiteiten volgt.

Réunion
des musées
nationaux
Grand Palais

Deze tentoonstelling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met Réunion des musées nationaux - Grand Palais, Paris.

Foto's: Hans Haacke, Blaues Segel, 1964/65; Carlos Cruz-Diez, Chromosaturation, 1963/2013; Jesús Rafael Soto, Penetrable, 1988; Giacomo Balla, Compenetrazione iridescente no.7, 1912; Victor Vasarely, Altai III, 1955/58; François Morellet, 2 trames 45°-135° de néons interférents, 1972; Julio Le Parc, Lumière alternée, 1966/1993; Christian Megert, Environment Documenta 4, 1968; Žilvinas Kempinas, Beyond the Fans, 1969.

→ Voor meer persinformatie en/of fotomateriaal kunt u contact opnemen met de afdeling communicatie van de Kunsthall Rotterdam: Mariëtte Maaskant, t. +31 (0)10-4400323; +31(0)6-14437789; Sabine Parmentier, t. +31 (0)10-4400321; communicatie@kunsthall.nl
→ Bij publicatie graag vermelden: info 010-4400301, www.kunsthall.nl,
openingstijden: dinsdag t/m zaterdag 10.00 - 17.00 uur, zon- en feestdagen 11.00 - 17.00 uur
Volg de Kunsthall op www.kunsthall.nl | Facebook | Twitter | Youtube | Instagram
LET OP: van 22 september 2018 t/m 20 januari 2019 geldt een toeslag van € 2,50 op de reguliere entreeprijs in de Kunsthall.

subsidiegever

begunstiger

met steun van

hoofdsponsor

De tentoonstelling wordt mede mogelijk gemaakt door:

